

Yalnızca bir sayı değil": Küresel tedarik zincirlerinde göçmen işçi istismarını izleme - 2025 Küresel Analiz

1 Ocak 2024 ile 31 Aralık 2024 tarihleri arasında, İş ve İnsan Hakları Kaynak Merkezi (Resource Centre), Göçmen İşçi İhlalleri Veritabanı'nda (Database) küresel çapta 665 göçmen işçi istismarı iddiası kaydetmiştir.

Bu vakalar, tüm sektörleri, tüm istismar türlerini ve dünyanın tüm bölgelerini kapsamaktadır: İklim değişikliği nedeniyle yerinden edilen Nepalli işçilerin Körfez ülkelerindeki inşaat sahalarında iklim değişikliğinin etkilerine maruz kalmasından, Ürdün'deki giyim fabrikalarında Amerikalı tanınmış moda markaları ve İngiliz perakendeciler için çalışan Bangladeşli kadın işçilere kadar.

Küresel çapta istismardan kâr eden en büyük üç değer zinciri, tarım-gıda tedarik zincirleri (%32), inşaat ve mühendislik (%20) ve imalat (%12) sektörleri oldu. 2024 yılında, küresel tedarik zincirlerinin tepesindeki çok uluslu alıcılardan, varış ülkelerindeki doğrudan işverenler ve işgücü tedarikçilerine, kaynak ülkelerdeki işe alım ajanslarına kadar toplam 498 şirket bu vakalarla ilişkilendirildi.

Ancak, 301 (%45) vakada şirketler tanımlanamadı. Bunun nedeni, eksik bildirim, şeffaf olmayan tedarik zincirleri ve işçilerin misilleme korkusu nedeniyle hesap verebilirlik çabalarının engellenmesiydi. Göçmen işçiler için koruma ve çözüm mekanizmaları, hem şirketler hem de kaynak ve varış ülkelerindeki hükümetler tarafından bilinmektedir: Veritabanı bulgularının ortaya koyduğu göçmen tedarik zinciri işçilerinin gerçekliği göz önüne alındığında, göçmen işçi odaklı risk değerlendirmesi, insan haklarına ilişkin özen yükümlülüğü ve çözüm taahhüdü zorunludur.

Göçmenlerin çalışma haklarına yönelik günlük tehditler, yaşanan istismarlar, en sık karşılaşılan varış ülkeleri, kaynak ülkeler ve göç koridorları hakkında daha fazla bilgi edinmek için bu web sayfasını inceleyin (https://www.business-humanrights.org/en/from-us/briefings/migrant-worker-analysis-2025/not-just-a-number-tracking-migrant-worker-abuse-in-global-supply-chains-2025-global-analysis/#_recommendations) . Ayrıca, göçmen işçilerin kesişen kırılganlıklarını ve baskıları yansıtan temel vakaları öne çıkarıyor ve bu vakalarla birlikte onların seslerini duyurmaya çalışıyoruz. Ocak 2022'den bu yana, Göçmen İşçi İhlalleri Veritabanımız, dünya genelindeki tedarik zincirlerinde çalışan göçmen işçilere yönelik iddia edilen insan hakları ihlallerine dair bilgileri izlemektedir.

2025 yılının geri kalanına bakarken, 2024'te belgelenen göçün ve istismarın kök nedenlerinin birçoğunun daha da kötüleşmeye başladığı görülmektedir. Veritabanı bulguları, çatışma ve istikrarsızlık, iklim değişikliğinin etkileri ve güvencesiz çalışma düzenlerinin, zorla göç, insan ticareti ve göçmen işçi istismarının temel nedeni olduğunu ortaya koymaktadır. Bu analizde belgelenen istismar, düzensiz şirket faaliyetlerinin ve hesap verebilirlik eksikliğinin en kötü etkilerine işaret etmektedir.

Avrupa'da, Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Özen Yükümlülüğü Direktifi (CSDDD) bir uçurumun kenarında durmaktadır – piyasanın en kötü etkilerini düzenlemek için verilen zorlu bir mücadele henüz sona ermiş değildir. ABD'de ise yeni yönetimin ilk haftaları, özellikle belgesiz göçmen

işçilerin statüsüne ve geçim kaynaklarına yönelik açık tehditler oluşturmuştur. Bunların bir kısmı büyük bir lojistik zorluk teşkil ederken, bazıları hem iş dünyası hem de işçi örgütleri tarafından kararlı bir direnişle karşılanmakta, bir bölümü ise mahkemelerde tartışılmaktadır. Bununla birlikte yönetim hızla hareket ederek "olgular yaratmaya" kararlı görünmektedir. 2024 yılında, yalnızca ABD'de 94 istismar iddiası kaydedilmiştir – bu, bir ülke için en yüksek sayıdır – ve bu vakalarla bağlantılı sektörlerin birçoğunda temel işlerde göçmenler istihdam edilmektedir.

Bu istismar kataloğuna rağmen, dünya genelinde göçmen işçileri korumak ve tedarik zincirlerinden insan ticaretini ve zorla çalıştırmayı ortadan kaldırmak için adımlar atılmaktadır: ABD Gümrük Tarifesi Yasası, AB İthalat Yasağı, sorumlu yatırımcıların yatırım yapılan şirketlerle etkileşimde bulunma çabaları. Hükümetlerin ve özel sektörün bu son derece kırılğan nüfusa yönelik istismarı sınırlandırma çabaları, daha iyi uygulamaların hem mümkün hem de kârlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çabalar, işçilerin kendileri tarafından da desteklenmektedir.

Temel Bulgular

- İş ve İnsan Hakları Kaynak Merkezi, 1 Ocak 2024 ile 31 Aralık 2024 tarihleri arasında 665 göçmen işçi istismarı iddiası kaydetti.
- Kadın işçiler, vakaların yalnızca üçte birinde (%32) görünürken, küresel tahminlere göre tüm göçmen işçilerin neredeyse yarısını oluşturuyor; göçmenlik statüsünün bildirildiği vakaların üçte birinden (%32) belgesiz işçiler etkilendi.
- En sık bildirilen istismar kategorisi – 2023'te olduğu gibi – iş standartları ihlalleriydi (vakaların %61'inde görüldü). Bunlar arasında ücret hırsızlığı, aşırı veya yasa dışı çalışma saatleri, yetersiz dinlenme ve izin, keyfi işten çıkarma ve sözleşme değişikliği yer alıyor. Bunu, vakaların %39'unda (262) iş sağlığı ve güvenliği standartları ihlalleri, %36'sında (241) haksız işe alım uygulamaları, %28'inde (185) işyerinde veya konaklamada sözlü veya fiziksel istismar, %26'sında (170) çözüme erişim engelleri ve %24'ünde (162) güvencesiz veya kötü yaşam standartları izledi:
 - **Ücret hırsızlığı**, işçiler için en büyük sorun olmaya devam etti ve vakaların %34'ünde (229) bildirildi.
 - **İşe alım ücreti talep edilmesi**, vakaların %26'sında (170) bildirildi.
 - **İşyerinde gözdağı verme**, vakaların %22'sinde (149) bildirildi.
 - **Yetersiz dinlenme ile makul olmayan çalışma saatleri**, vakaların %22'sinde (147) bildirildi.
 - 2024 yılında, vakaların %13'ünde (89) **218 ölüm** kaydedildi.
- **Asya-Pasifik bölgesi**, yine en büyük işçi kaynağı bölge olarak öne çıktı ve vakaların %56'sı bu bölgeden gelen işçileri etkiledi. Aynı zamanda, varış ülkesi olarak da en üst sırada yer aldı ve vakaların %37'sini oluşturdu.
 - En çok tercih edilen ilk 10 varış ülkesinden dokuzu – ABD, Birleşik Krallık, Suudi Arabistan, Güney Kore, Avustralya, İtalya, Kanada, Yeni Zelanda ve Tayvan – Dünya Bankası tarafından yüksek gelirli ülkeler olarak sınıflandırılıyor. İstisna olan Hindistan, 34 vakanın varış ülkesiydi: Bunların 32'si Hindistan içinde göç eden iç göçmenleri etkiledi.

- Buna karşılık, ilk 10 kaynak ülkenin tamamı – Hindistan, Bangladeş, Filipinler, Çin, Endonezya, Meksika, Nepal, Pakistan, Vietnam ve Guatemala – Dünya Bankası tarafından düşük ve orta gelirli ülkeler olarak sınıflandırılıyor.
- Şirketlerin vakalarla bağlantılı olduğu durumlarda, bunların Hindistan, Çin ve Endonezya dışında genellikle yüksek gelirli ülkelerde merkezleri bulunuyor.
- **Göçmen işçi istismarının en sık bağlantılı olduğu ilk üç sektör şunlardı:**
 - **Tarım-gıda tedarik zincirleri** (%32): tarım ve balıkçılık (162 vaka), işleme ve paketleme (40), dağıtım ve perakende (16).
 - **İnşaat ve mühendislik** (%20).
 - **İmalat** (%12).
- **Kamerun, Malezya ve Birleşik Krallık'ta**, göçmen işçi istismarıyla ilgili olarak **3 stratejik dava (SLAPP)** ve insan hakları savunucularına yönelik saldırılar kaydedildi.

Markalara Öneriler

Üst düzey markalar, taşeronlar, alt taşeronlar, işgücü tedarikçileri ve işe alım ajansları tam ve kamuya açık tedarik zinciri şeffaflığı taahhüdünde bulunmalıdır. Bu, göçmen işçilerin ve müttefiklerinin endişelerini dile getirmesine ve çözüme erişmesine olanak tanıyan kilit bir unsurdur. Aynı zamanda, işletmelerin kendi özen yükümlülüklerini yerine getirerek riskleri belirlemesi ve faaliyetleriyle bağlantılı işçilerin refahını sağlaması için önemli bir yol sunar.

Göçmen işçi odaklı bir yaklaşım benimseyin:

Tedarik zincirleri boyunca göçmen işçiler için belirgin riskleri belirlemek üzere, uluslararası eşitlik ve ayrımcılık yapmama standartlarına uygun hareket edin:

- Taşeron ve tedarik zinciri işçilerinin istismara maruz kalma riskinin daha yüksek olduğunu kabul edin, bağlayıcı standartları tedarik zincirleri boyunca yayın ve tedarikçilerle birlikte çalışarak bu standartların uygulandığından emin olun.
- Göçmen işçilere odaklanan sivil toplum örgütleri, diaspora grupları ve göçmen üyeleri ile liderliğe sahip sendikalar gibi temel paydaşlarla istişarede bulunun. Riskler, istismarın nedenleri ve riskleri azaltmak için etkili bir eylem planının bileşenleri hakkında bilgi edinin.

Göçmen işçilere özgü riskleri azaltmak için politikalar uygulayın:

- **İşveren Öder İlkesi'ni** uygulamayı öngören uluslararası standartlara bağlı kalın; işe alım maliyetlerini işçilerin değil, işverenlerin üstlenmesi gerektiğini taahhüt edin.
- Tüm tedarik zinciri – taşeron ve dış kaynaklı – işçilerini kapsayan, uluslarına bakılmaksızın ve işçilerin dillerinde erişilebilir ve şeffaf operasyonel düzeyde şikayet mekanizmaları uygulayın.
- Sendikalaşmanın özellikle zor olduğu sektörlerde ve işgücü gruplarında, örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık ilkelerine güçlü bir bağlılık göstererek, göçmen işçilerin sendikalara katılması ve sendika kurması için elverişli bir ortamı teşvik edin.

Göçmen işçi istismarı iddialarına proaktif bir şekilde yanıt verin:

- İşçilerin kendileri, sivil toplum, sendikalar veya medya kaynakları tarafından dile getirilen göçmenlerin çalışma koşullarına ilişkin endişeleri araştırın.
- Denetim ve belge izlerinden ziyade işçilerin ifadelerine öncelik verin; soruşturmalarda açıkça işçi odaklı bir yaklaşım benimseyin, işçilerin iddialarını doğru kabul edin ve istismarın gerçekleşmediğini kanıtlama yükünü iş ortaklarına yükleyin.
- Etkilenen işçiler veya temsilcileriyle istişare ederek zararları gidermeyi taahhüt edin; bu, ücret hırsızlığı, işe alım ücretleri ve kredi faizlerinin geri ödenmesi, fiziksel ve zihinsel sağlık desteği dahil tazminat sağlanması ve düzgün, düzenli işlere erişimin garanti edilmesini içerebilir. Çare sağlama sürecinin, ülkelerine dönmüş işçileri de kapsadığından emin olun.

Devlet göçmen politikalarının doğasında bulunan zararları açıkça tanıyın ve uluslararası standartlarla aradaki boşluğu kapatın:

- Geçici işçi göçü programlarında işe alım ücretleri yer alıyorsa, işçilerin iş bulma maliyetlerini (vize ücretleri, sosyal güvenlik ve refah erişimi ile diğer tüm idari ücretler dahil) İşveren Öder İlkesi'ne uygun şekilde karşılamayı taahhüt edin.
- Bağlı vize sistemlerine dayalı sponsorluk programlarında, işçilerin yasal olarak mümkün olduğunca başka işlere ve şirketlere geçişini kolaylaştırmayı taahhüt edin; gerektiğinde, işçilere işe başladıklarında iş değiştirmelerini kolaylaştıracak belgeleri önceden sağlayın.

Markaların kolektif gücünü kullanarak hükümetleri göçmenleri koruma ve insan haklarına ilişkin özen yükümlülüğü konusunda baskı yapmaya teşvik edin:

Sorumlu markalar, tedarikçiler ve işe alım ajansları için daha güçlü bir adil rekabet ortamı yaratma ihtiyacının bir parçası olarak, hükümetlerle iş birliği yapın. Bu çabalar, işçilerin kendileri tarafından da desteklenmelidir.